

EVROPSKI SUD OSPORIO ZABRANU BUGARSKE STRANKE

Author: [Boryana Dzhambazova](#)

Bugarska se nasal u neprijatnoj situaciji nakon sto su sudije iz Strazbura osporile odluku Sofije da stranku etnickih Makedonaca stavi van zakona.

Bugarska se prosle sedmice nasla na meti kritika zbog kršenja ljudskih prava, nakon sto je Evropski sud za ljudska prava ocenio da je odluka Ustavnog suda o zabrani jedne politicke stranke bila neosnovana.

Odluka doneta u ovom kontroverznom slucaju vidi se kao prelomni trenutak u borbi da se savlada otpor Bugarske priznavanju postojanja manjine etnickih Makedonaca.

Prosle nedelje, sud u Strazburu, koji je nadlezan za slucajeve kršenja Evropske konvencije o ljudskim pravima, osporio je odluku Ustavnog suda da zabrani stranku OMO Ilinden Pirin.

Receno je da se ovom zabranom krsi clan 11 konvencije, kojim se garantuje sloboda udruzivanja.

Bugarska, koja je ratifikovala konvenciju 1992. godine, druga je zemlja u Evropi, posle Turske, koja je od suda u Strazburu dobila odluku kojom se osudjuje za kršenje prava na udruživanje koje je predviđeno Konvencijom o ljudskim pravima. Vec vise od 15 godina bugarske institucije se opiru pokusajima grupa gradjana na jugu zemlje da se identifikuju kao etnicki Makedonci i osnivaju politicke stranke. Ovi pokusaji datiraju jos iz 1990. godine, kada su se predstavnici nekoliko grupacija onih koji se predstavljaju kao etnicki Makedonci ujedinili pod imenom OMO Ilinden i zahtevali upis svoje organizacije u sudski registar.

Posto im je zahtev za registraciju odbijen, oni su navodno nastavili sa nelegalnim aktivnostima i vlasti su ih optuzile da svojim separatistickim zahtevima ugrozavaju nacionalni integritet.

Posle nekoliko neuspelih pokusaja da se zakonski registruju, grupa koju predvodi Ivan Singartijski registrovala se 1999. godine u Sofiji pod imenom Ujedinjena makedonska organizacija Ilinden – Partija za ekonomski razvoj i integraciju stanovništva, OMO Ilinden Pirin. Posle kratkog perioda zakonitog postojanja, u kojem je stranka dobila mesta nacelnika u dva sela i tri predstavnicka mesta u opstinama Goce Delcev i Razlog, grupa od 61 parlamentarnog poslanika podnela je zahtev Ustavnom sudu da zabrani rad ove stranke sa obrazlozenjem da je zasnovana na etnickim principima, sto je zakonom zabranjeno. Sud je odbio da proglasi OMO Ilinden za etnicku stranku, ali je ona ipak proglasena za neustavnu, na osnovu izvestaja u medijima i izvestaja Ministarstva unutarasnjih poslova o separatistickim zahtevima ove stranke, kao i na osnovu misljenja parlamentarnog komiteta za pravosudje, ministra unutarasnjih poslova, ministra pravde i drzavnog tuzioca.

Pet godina kasnije, odluka suda u Strazburu stavlja vlasti u zemlji pred dilemu. U njoj se konstatuje da se bugarski Ustav mora izmeniti, osim ako ga Ustavni sud, kao jedan od najvisih sudskih autoriteta u zemlji, nije pogresno protumacio.

Nijedna od strana ne dovodi u pitanje odredbe ustava, ali misljenja se sukobljavaju oko toga da li su one ispravno protumacene. Dok aktivisti za ljudska prava smatraju da je doslo do zloupotrebe, sudije brane svoj stav i tvrde da je sud u Strazburu doneo pogresnu presudu, mozda usled nedostatka informacija o argumentima na kojima je prva sudska odluka zasnovana. "U Ustavu nema nicega problematicnog... ali Ustavni sud ga je ovde arbitrarno tumacio", izjavio je Krasimir Kunev, iz bugarskog Helsinskog komiteta. .

Nedelco Beronov, predsednik Ustavnog suda, smatra da je izvor problema u prezentaciji slucaja pred sudom u Strazburu.

Ivan Singartijski iz OMO Ilinden Pirin tvrdi da Sudu za ljudska prava nije dostavljao nikakve dopunske dokaze, dok je tamosnja predstavica vlade, Milena Koceva, izjavila da su svi dokumenti o ovom slucaju popisno prevedeni i prezentovani u Strazburu.

Njihovi razliciti komentari ukazuju na kompleksnost kako slucaja tako i sudske odluke iz Strazbura, koju su neki od politicara opisali kao "smesnu".

U odluci, sudije priznaju da "nisu neosnovane sumnje vlasti da izvesni lideri ili pripadnici stranke koja je podnela zahtev za registraciju zastupaju separatisticke stavove i imaju politicku agendu koja ukljucuje i ideje o autonomiji za region Pirin Makedonija, ili cak razmatraju otcepljenje od Bugarske".

U odluci se priznaje da su pripadnici OMO Ilinden Pirin otvoreno tvrdili da region Pirin, gde vecina clanova ove stranke zivi, nije deo Bugarske.

S druge strane, sud je nasao da je mera zabrane ove stranke ekstremna, buduci da njeni lideri i pripadnici nikada nisu izrazili nameru da pribegnu nasilju ili drugim nedemokratskim metodama radi ostvarivanja svojih ciljeva.

"Koliko god da su izjave lidera i clanova stranke koja je podnela zahtev sokantne i neprihvatljive za predstavnike vlasti ili vecinsko stanovnistvo i koliko god da su njihovi zahtevi nelegitimni, ne stice se utisak da je to dovoljan osnov za intervenciju koja je predmet ove odluke", kaze se u sudskoj odluci.

"Cinjenica da je politicki program stranke koja je podnela zahtev za registraciju ocenjen kao nekompatibilan sa dominantnim nacelima i strukturom bugarske drzave ne cini tu stranku nekompatibilnom sa pravilima i nacelima demokratije."

Drugi vazan faktor koji je uticao na odluku donetu u Strazburu jeste zanemarljiv uticaj koji OMO Ilinden Pirin ima na javnost, zbog cega tvrdnje da ova stranka ugrozava nacionalnu bezbednost deluju preterano.

Ipak, ovakvi argumenti nisu ubedljivi za inicijatore zahteva podnetog ustavnom sudu. Krasimir Karakacarov iz Unutrasnje makedonske revolucionarne organizacije, VMRO, jedan od poslanika koji su podneli prijavu protiv OMO Ilinden Pirin 1999. godine, izjavio je da ostaje pri svojim ranijim stavovima.

"Postoje dokazi o tome da je OMO Ilinden Pirin separatisticka organizacija", izjavio je. "Ukoliko evropski sud nije u stanju da prodre u sustinu ovog pitanja i postupi na odgovarajuci nacin, onda je to nerazumna institucija." Karakacarov priznaje da je ova stranka dobila samo nekoliko stotina glasova i da je njen politicki uticaj zanemarljiv.

On ipak osporava argumente suda u Strazburu, govoreci: "U zakonu ne postoji termin 'zanemarljivo'. Zakon ili jeste prekršen ili nije prekršen."

On je takodje izjavio da losi izborni rezultati stranke ne predstavljaju argument u prilog njenom zakonitom postojanju. "Mogli biste tvrditi da je politicki uticaj Hitlera na prvim izborima bio zanemarljiv, a znamo sta se desilo posle toga", izjavio je on.

Ivan Singartijski, međutim, odbacuje optuzbe za separatizam. "Smesno je danas razmisljati o separatizmu i to nije deo ni programa ni politike nase stranke", izjavio je on.

On priznaje da su neki od članova stranke privatno iznosili takve stavove, ali tvrdi da to nema nikakve veze sa agendom OMO Ilinden Pirin. "Sve sto zelimo jeste ucesce u javnom zivotu Bugarske, zelimo da budemo politicki zastupljeni i da imamo ista prava kao i druge manjine u zemlji", kaze on.

Kao potpisnica Konvencije o ljudskim pravima, Bugarska ce biti duzna da postuje oduku suda. "Mada to za nas nije dobar znak, moracemo da se povinujemo", izjavio je Nedelco Beronov.

Singartijski, u medjuvremenu, otpocinje novu kampanju za registraciju svoje stranke. Mada sudovi sada ne mogu odbiti njegov zahtev sa obrazlozenjem koje je vec upotrebljeno od strane Ustavnog suda, on je pesimista u pogledu sansi za uspeh inicijative.

"Nas zahtev ce se ponovo beskrajno odlagati, bez obrazlozenja, kao i u proslosti", izjavio je.

Godine 2002. pokusao je da registruje novu organizaciju OMO Pirin. Sada, posle odbijanja od strane gradskog suda u Sofiji i apelacionog suda, ceka odluku Vrhovnog suda. On se nada da ce kada postane clanica EU i reformise svoj pravosudni sistem Bugarska vise voditi racuna o krsenju, kako on tvrdi, elementarnih ljudskih prava. Borjana Dzambazova je saradnik BCR, Albena Skodrova je direktor BIRN, lokalnog IWPR projekta u Sofiji.

Location: [Macedonia](#)
[Turkey](#)
[Iraqi Kurdistan](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/evropski-sud-osporio-zabranu-bugarske-stranke>